

*Acta ofte handelinge in de provincialen
sijnod., gehouden binnen der Goes den 14^{en} dagh ¹⁾
Octobris 1579, preside D. JOHANNE GEROBULUS ende
scriba JOHANNE MIGRODIO.*

[1.] ²⁾ Op versoek van de consistorie van der Goes om te hebben eenen tweden dienaar is besloten, dat hetselve seer noodich is, te meer overmits de twee naestleggende dorpen, Cloetinge en de Serinskercke ³⁾, door sulcke ⁴⁾ soude mogen bij provisie bedient worden. Dit sal bij request aen de Gecommitteerde Raden van Zeelant metten eersten ⁵⁾ besorcht ⁶⁾ worden.

[2.] Daer is genomineert om dienaar des woorts te sijn binnen der Goes QURYN GOVERTSZ. Dan overmits den noot der kercken hierin haesticheyt vereijst, is goetgevonden, dat men naer een bequaem persoon sal vernemen, doch soo men met den eersten geen becomen can, wert niet voor onstichtelijck ⁷⁾ gehouden, dat den voorsz. tot den dienst sal ⁸⁾ aengenomen worden, welverstaen wanneer denselven hem totter kercke sal begeven hebben ende volgens soo in het proponeren ende examen bestaet.

[3.] Aengaende twee ⁹⁾ andere poincten, bij ¹⁰⁾ van der Goes voorgesteld, als van de arme kinderen tot het gehoort des goddel. woorts te brengen end het afsetten van de schoolmeesters is besloten, dat sijlieden met aller ootmoet ende diligentie sullen aensoecken hare overheyt met verclaringe, indien hare begeerte afgeslagen wert, sij benodicht sullen wesen tselve te versoecken aen de hooge overheijt.

[4.] Belangende de bedieninge der armen, dewelcke ten platten landen van der Goes alleene bestaet ¹¹⁾ in handen van degene, die buijten sijn,

¹⁾ „14^{en} dagh” DD heeft „10.” ²⁾ De articuleering is overgenomen uit BB en DD. ³⁾ „Serinskercke” BB heeft „s Heerheijnenkindren”, CC „Serooskerke”, DD „s Heer Heindrickskinderen”. ⁴⁾ „sulcke” BB en CC hebben „sulken middel”, DD heeft „zulke middelen”. ⁵⁾ „metten eersten” ontr. in BB en DD. ⁶⁾ „besorcht” BB en DD hebben „versogt”. ⁷⁾ „voor onstichtelijck” CC heeft „onvoorsichtelijck”. ⁸⁾ „sal” de andere codd. hebben „sal mogen”. ⁹⁾ „twee” CC en DD hebben „de twee”. ¹⁰⁾ „bij” de andere codd. hebben „bij die”. ¹¹⁾ „bestaet” BB heeft „behoort”.

al tot groote nadeel van den armen oft huijsgenoten des geloofs, dewelcke versuumt¹⁾ werden, is²⁾ sulcx te remedier geordonneert, dat men aen de voornoemde³⁾ Raden van Zeelant versoecken sal, dat se willen de ambachtsheeren persuaderen die van de Gereformeerde religie toe te laten, dat twee verkoren diacken met andere twee, bij den ambachtsheeren verkoren, tsamen mogen gelijkelijck in de administratie der armegoederen geset worden, waerdeur de schamele ende⁴⁾ nootdruftige bequamelijck mogen versorcht werden.

[5.] Item, aengemerckt⁵⁾ dat ten voorsz. platten lande groote foute is van costers ende schoolmeesters, sal men versoecken aen de Gecommitteerden Raden⁶⁾, dat het hun believe te handelen met de ambachtsheeren ende hun te induceren, dat se in alle plaetsen, daer hot ministerium is, eenen schoolmeester toelaten, die van de religie sij, meteenen die costerie bedienen, genietende den gewoonlijck loon ende incompsten derselver.

[6.] Alsoo men bevind, dat sommige papen ten platte⁷⁾ landen, nochtans bij gratie der Staten onderhouden worden, hen vervorderen met drijgementen de simpele luijden van het gehoor des goddelijcken woorts af te schricken, is besloten, dat men dit den rentmeester van Bewesten⁸⁾ Schelt aengeven, ten eijnde het hem believe hierin te voorsien.

[7.] Alsoo binnen den platten landen van Zuytbevelant te weijnich parochien versien sijn van kerckendienaren, sulcx datter veel plaetsen⁹⁾ syn, daer goede hope is om een kercke te bouwen, als Iijcksijck¹⁰⁾, Weerde, Seroskercke¹¹⁾, Drijwegen ende sGravenpolder¹²⁾, woest ende ledigh staen, is goetgevonden, dat men ditselve de Gecommitteerde Rade van Zeelant sal aendienen, ten eijnde dat men, van [hen]¹³⁾ hebbende beloften van stipendium, ten eersten naer bequame dienaers verneme.

[8.] GERARDUS PAULI, kerckendienaer tot Brouwershaven, die hier in den sijnodo verschijnen is sonder daertoe geroepen sijnde, is afgevraeght geweest, waerom hij hem hier gevonden heeft. Seght daerop d'oorsaeke

¹⁾ „versuumt” CC heeft „verslemt”. ²⁾ „is” BB, DD en EE hebben „is om”.
³⁾ „voornoemde” CC en DD hebben „Gecommitteerde”. ⁴⁾ „ende” CC heeft „oude”.
⁵⁾ „aengemerckt” ontbr. in BB. ⁶⁾ „Raden” de andere codd. hebben „Raden van Zeelant.” ⁷⁾ „ten platte” ontbr. in CC. ⁸⁾ „Bewesten” DD heeft „Beoosten”.
⁹⁾ „plaetsen” ontbr. in DD, terwijl BB en CC hebben „parochien.” ¹⁰⁾ „Iijcksijck” ontbr. in DD, terwijl BB „Ijesicke”, CC „Iesijck” en EE „Iersicke” heeft. ¹¹⁾ „Seroskercke” BB heeft „s Heerarentskerke”. ¹²⁾ „s Gravenpolder” ontbr. in DD. ¹³⁾ „[hen]” aangevuld uit BB, CC en DD.

sijnder verschijninge te wesen om hem te verdedigen jegens syn beschuldigende broeders ¹⁾). Hebben hem tot antwoorde gegeven, dat se met hem op dit pas niet en hadde te handelen van sulcx. Dan alsoo de broeders hier sekere sware ²⁾ clachten hadden ³⁾ jegens den voornoemden GERARDI verstaen hebben ⁴⁾, uijt cracht van denwelcken, soo sij waerachtich waren, hij weert ware van den dienst afgeset te sijn, daer ⁵⁾ is de classe van Schouwe opgeleght de verclagers ende ⁶⁾ beschuldigers te hooren ende hen over die stucken te informeren. Maer alsoo dese sake seer gewichtich is ende de voorsz. classe ons aenseijde, dat se weijnich behulpers hadden, het heeft den sijnodo goetgedacht tot executie van desen hen te schicken JOHANNES SEU, MIGREDIUM ende ANDRIES KANEN, dewelcke hen sullen binnen Zirckzee vinden den 13^{en} November naestcomende om met de classe aldaer af te handelen.

[9.] De gedeputeerde van Walcheren in dese sijnodo sullen mede ten aldereersten de Gecommitteerde Raden van Zeelant de stucken vertoonen, die in dese tsamencomste besloten sijn, roerende tgene dat ⁷⁾ de bouwinge van de kercke in Zuytbevelant dient.

[10.] De naestcomende sijnodus provinciael sal gehouden werden in Walcheren jegens den eersten September anno 1580.

Dese acta sijn afgehandelt ten jaere, maende ende dage als boven.

JOHANNES GEROBULUS, electus hujus sijnodi praeses.

JOANNES MIGRODIUS, scriba ⁸⁾.

Particuliere questien ⁹⁾.

[1.] ¹⁰⁾ Gevraeght, oft een dienaar, die op een plaetse is aengenomen door sendinge van de classes, denwelcken oock ¹¹⁾ alle behoorlijke dingen volgen, als wooningen ende onderhout, hem mach op een ander plaetse soecken te verbinden, is geantwoort: neen, overmits sulcke sendinge is een wettelijke beroepinge, van dewelcke de dienaar sonder consent van de classis ende kercke niet scheijden en mach.

[2.] Op de vrage, of een besonder dienaar dat boeck van de classicale

¹⁾ „beschuldigende broeders” BB, CC en DD hebben „beschuldigers. De broeders.” ²⁾ „sware” ontbr. in BB. ³⁾ „hadden” ontbr. in CC en DD. ⁴⁾ „hebben” ontbr. in BB. ⁵⁾ „daer” de andere codd. hebben „daerom.” ⁶⁾ „verclagers ende” ontbr. in DD. ⁷⁾ „tgene dat” ontbr. in CC. ⁸⁾ „scriba” ontbr. in BB. ⁹⁾ Deze particuliere questien ontbr. in DD. ¹⁰⁾ De articuleering is overgenomen uit BB. ¹¹⁾ „oock” CC heeft „voet”.

acten mach sonder advijs synder classen bij hem houden ende uijtschrijven, is geantw.: neen, aengesien de acten publijcq syn ende sulcke particuliere ¹⁾ uijtschrijven groote inconvenienten mochten metbrengen.

[3.] Op vrage, oft een dienaer, die niet ten vollen en is geexamineert ende in dienste bij provisie gestelt, daerin sonder breeder examinatie mach blijven, wort geantwoort: neen ²⁾, achtervolgende het III^{en} ende IIII^{en} artijckel des nationalen sijnodi binnen Dordrecht anno 1578. Alsoo dit onbehoorlijk geschiet is, sal sodanige hem conformeren volgens deselven ende, soo hij in de examen bestaet, ooc in de bedieninge continueren.

[4.] Op de vrage, oft een kercke sonder advijs der classe mach een dienaer aennemen, is geant.: neen, achtervolgende het IIII^{en} artijckel des voorsz. sijnod.

[5.] Op de vrage, oft men eenen tot eenen ouderlingh mach beroepen, wiens huysvrouwe parthije is van de suijsvere religie, is geantwoort: neen, volgens de leere des apostels 1^e Timot. 3. 3 ³⁾. Dan wanneer men in de eerste beginselen der kercke geen anderen can krijgen, opdat de kercke sonder ouderlingen niet en blijven, mach tselve geleden werden.

JOANNES GEROBULUS, electus hujus synod. preses, subscripsi.

JOANNES MIGRODIUS, [scriba] ⁴⁾.